

Вплив інформаційного простору на особистість дитини

Рівень свідомості, моральної вихованості людини визначається за її здатністю цінувати найвищі цінності – доброту, людяність, щирість. Але які особистісні цінності переважають сьогодні і які чинники впливають на їх формування? На сьогодні одним з головних таких чинників є засоби масової інформації. Чим же сповнений інформаційний простір навколо нас?

Телебачення

– Попри заборону до 22 год., ефірний час заповнений бойовиками зі сценами кровопролиття, бійок, насилля, улюблені кіногерої – костоломи. Жорстокість стає стереотипом нашого часу, а скромність – пороком.

– Цікавою розвагою, навіть дитячою, стали фільми жахів, де за «героїв» – огидні монстри.

– Глядачі сміються над грубими кінокомедіями, де треба веселитися, коли людина падає, страждає, потрапляючи у прикрі ситуації.

Музика

– Нині фактично немає дитячої мелодійної пісні сучасної тематики, яку б діти могли співати без музичного супроводу, народні їм не відомі, бо не звучать в ефірі (не формат). За опитуваннями, діти з 3-х річного віку повторюють репертуар «попсових, шансонних зірок» - той, що запам'ятали з відеокліпів.

– Аналізуючи історію: греки досконало вивчили вплив музики на формування дитячої особистості, людського характеру і плекали естета, тонку, чутливу натуру, а спартанці ж, аби культивувати в серцях хлопчиків жорстокість, обмежували музичне виховання монотонними військовими маршами, у їхніх музичних інструментів - кіфар - мінімальна кількість струн, для примітивності, грубості.

– У 80-тих роках ХХ ст. фізіологи визнали, що інформаційний вплив поп- і рок-ритмів на здоров'я шкідливий, порушується обмін речовий, підвищується тиск, збивається серцевий ритм, виснажується нервова система, і жодних висновків – «кислотні» й «металеві» ритми заповнили ефір, народна та класична музика штучно витіснені.

Література

– Хто поставить під сумнів освітнє значення книги? Та попри здоровий глузд, держава не забезпечує своїх дітей гарними, цікавими дитячими книжками. Книжкові розкладки заповнені страшилками, дитячими детективами, непотрібом-коміксами. Це низького гатунку модні одноденки. Так з дитинства формується читацька невибагливість.

Іграшки

– Сучасні "дитячі" іграшки – озброєні роботи, монстри, розлючені динозаври, усміхнені скелети. Дивлячись на м'які іграшки, сумніваєшся, хто це насправді. Це заздалегідь запрограмовує сюжет і характер ігор.

Є, звичайно, і добрі, корисні дитячі розвивальні ігри, фільми, книги, але вони губляться в навалі потворної, неякісної продукції.

Вплив ЗМІ на дитину

Доводиться визнати, що на психологічне здоров'я дітей ЗМІ впливають негативно. Величезний обсяг непотрібної інформації, яка потрапляє у свідомість і підсвідомість, перевантажує пам'ять, відволікає увагу від найважливіших справ, викликає втому, підвищену нервовість, роздратованість.

Ось деякі негативні наслідки впливу сучасних засобів масової інформації на розвиток дітей.

1. Нестача почуття безпеки та захищеності.

Найбільше маленька дитина боїться хаосу, навали вражень від подій зовнішнього і внутрішнього життя, які їй потрібно якось організувати, щоб зрозуміти й опанувати. Для цього їй потрібне безпосереднє спілкування з дорослими, які надають дитині необхідні образно-понятійні опори. Голос диктора з екрана не може замінити живого спілкування, бо він не синхронізується з тілесними ритмами дитини, не дає відчуття базової безпеки і захищеності.

2. Засмічення підсвідомості.

Сприймання з екрану має схожість із трасовими медитаційними станами. Зміст таких повідомлень дитина не може сприймати критично, він входить у її психіку як культурна програма, але якість цього соціального інформаційного вірусу можна поставити під сумнів. Виникає ризик некритичного засвоєння в ранньому дитинстві образів, які стають хибними орієнтирами або засмічують психіку дитини.

Розрізняти нереальність екранних подій діти починають близько 6 років. До 7 років діти зазвичай ще не здатні розрізнити фантазію та реальність у медіа.

3. Пригнічення природної активності.

Переживання за персонажів, навіть яскраві й емоційно насичені, не потребують власне ніякої дії, на відміну від реального життя, де емоція обов'язково реалізується в дії. Відірвані від дії бажання здатні підірвати майбутню мотивацію, пригнітити природну активність дитини.

4. Відставання у розвитку мовлення.

Діти пізніше починають говорити, говорять неохоче, словниковий запас бідний і примітивний.

Оволодіння мовою в ранньому віці відбувається лише в живому безпосередньому спілкуванні з іншими людьми. Якщо слова не звернені до неї особисто і не вимагають відповіді, це не сприяє розвитку мовних навичок.

5. Порушення здатності до концентрації уваги.

Найчастіше це проявляється, коли дитина йде до школи. Вона не може зосередитися на одній справі більше 3-5 хвилин, їй важко сидіти на уроці, потрібно рухатись.

Безкінечний калейдоскоп на екрані з картинок, музики, обривчастих фраз. Швидкість кадрів не дає можливості усвідомити побачене.

6. Дитині не вистачає фантазії.

Дитина втрачає здатність і бажання чимось займатися. Їй нудно малювати, конструювати, вигадувати сюжети ігор.

Малюк звикає до пасивного сприйняття інформації. І в житті чекає, коли хтось для нього зробить щось веселе і цікаве. Подані не з голосу близької людини (тобто без синхронізації ритмів в єдиній енергоінформаційній системі), відчужені екранні візуальні образи здатні гальмувати власні фантазії дитини, а отже, основи її творчої активності.

7. Порушення спілкування з друзями.

Дітям важко вступати в ефективну комунікацію з однолітками. Легше натиснути кнопку і чекати нових розваг, ніж налагоджувати комунікацію. У кращому випадку діти просто вовтузяться або штовхаються.

8. Агресивність.

60% дітей не боїться ні власної, ні чужої смерті, вважають «розбори» звичною нормою життя, як і бійку, виявляють епізодичні напади жорстокості.

Від народження діти не володіють здатністю критично мислити, це формується тривалий період, з досвідом, з формуванням особистості. Все, що оточує сприймається як норма! Учені з'ясували, що лише 50% батьків намагаються пояснити дитині негативні сторони насилля, що демонструється на телебаченні, а 40% не надають значення змісту програм, які дивляться їхні діти.

Вплив телебачення на дітей різного віку

1. До 2 років дітям екран взагалі не потрібен, він заважає здоровому психофізіологічному розвитку. Штучне гальмування тілесної активності дитини в ранньому віці може призвести до довготривалих негативних психологічних наслідків.

2. Після 3 років, коли для дитини важливі однолітки як партнери для спільних ігор, відсутність контакту з телевізором може робити дитину дуже відмінною від загалу і погіршити її соціалізацію. Проте у віці 3-5 років телеперегляд має бути обмеженим (не більше 15-30 хвилин на день).

3. З 5-6 років дитина стає більш готовою за психофізіологічними показниками до сприймання екранних медіа. Але час, проведений біля екрану, не повинен бути довгим. Що більше дитина дивиться на екран, то менше часу залишається їй для спонтанності, малюк мимоволі підкорюється нав'язаним ритмам, сюжетам і програмам.

Мультфільми

Окремо треба звернути увагу на такий вид телевізійної продукції, як мультиплікаційні фільми. Призначені вони в основному для дітей. Але аналіз спеціалістами сучасного стану цієї галузі невтішний.

Доведено, що сучасні західні мальовані фільми *руйнують психіку* дітей. Групі фахівців з різних галузей замовили дослідження мультиплікаційних фільмів. Мета дослідження: ретельно проаналізувати їх з точки зору моралі, сучасної педагогіки, психології і навіть психіатрії.

Майже всі диснейвські мультфільми пронизані насильством. Герої постійно роблять одне одному дрібні капості, влаштовують пастки, примушують їх потрапляти в незручне становище. Наприклад, за одну серію «Том і Джеррі» герої більше двадцяти разів були вбиті так чи інакше, а за мить ганялися одне за одним, ніби нічого і не трапилося.

Дитина все побачене, зокрема й на екрані телевізора, сприймає буквально. Спеціалісти вважають, що подібні сцени в мультфільмах знижують дуже важливі інстинкти: почуття страху перед реальною небезпекою, обережність при використанні небезпечних чи незнайомих предметів. А от почуття вседозволеності без якихось серйозних наслідків може закріпитися.

Особливе занепокоєння викликають у психіатрів мультфільми, де головні герої не люди, проте і олюдненими тваринками їх назвати дуже важко. Як і людські персонажі, всі вони наділені повним набором спотворених, до того ж гіпертрофованих. Наприклад, герої мультсеріалів «Котопес», «Губка Боб». Персонажі цих мультфільмів дуже схожі на малюнки людей, що страждають психічними розладами.

Усе більше з'являється мультиків, що несуть у собі елементи впливу на несвідоме, зокрема 25-й кадр. У мультик дуже легко вставити, як органічний і природний, відеоряд, який, принаймні на екрані, сприймається неусвідомлено. Це може бути фон, якісь елементи, які не сприймаються свідомо, бо основна увага зосереджена на героях мультфільму.

Який же вихід?

Педагоги і батьки не можуть радикально змінити роботу ЗМІ, але скоригувати їх вплив на психіку, здоров'я дитини – не лише можливо, але й необхідно. Для цього спеціалісти радять звернути увагу на такі речі.

– Максимум критичності при доборі книг, фільмів, іграшок, створення позитивного інформаційного мікропростору дитини - класична дитяча література, естетичні, розвивальні ігри, бесіди до і після перегляду фільмів, порівняльний аналіз якісних і низькопробних передач, розглядання репродукцій картин, відвідування музеїв, виставок. І обов'язково – без примусу.

– Згадати про етнотрадиції українців (натуральні матеріали, сюжети ігор, казки із уст в уста, багатопоколінні сім'ї, допомога по господарству, шанування свят, віри).

– Пам'ятати, попри негаразди, про духовність, про те, що аморальність у поєднанні з технічним прогресом здатна призвести до занепаду навіть найсильнішу, найрозвиненішу країну.

– Заборонити дітям дивитися мультфільми – найпростіший, але неправильний вихід. Психологи радять замінити жорстокі західні на старі радянські мультики – про kota Леопольда, Вінні Пуха, Карлосона та інші. В цих мультиках є глибока мораль і закладені загальнолюдські почуття про добро, дружбу, вірність. Добро в них завжди перемагає, а зло карається. Навіть на Заході батьки вже серйозно задумалися про те, що дивляться їхні діти. В Європі та США затребувані радянські мультфільми, які цінуються вище, ніж новомодні, з комп'ютерною графікою. Про старі радянські мультфільми схвально відгукувалися духовні та громадські лідери. Наприклад, творцям серій про kota Леопольда прийшов лист вдячності від папи Іоанна Павла II, який дякував авторам за створення позитивних образів і пропаганду загальнолюдських цінностей.

– Дорослі повинні приділяти увагу дитячому світу, вміти вислухати і почути, підтримати, допомогти. Дитина має отримувати відгуки на свої потреби.

– Важливе спілкування з приводу побаченого, особливо якщо це схвилювало і вразило малюка.